

dnia 29 stycznia 2024r.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

**ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa**

Szanowni Państwo

Poniżej przekazujemy uwagi do ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Tworzenie rodzin zastępczych na terenie innego powiatu

W odróżnieniu od braku konieczności zawarcia porozumienia pomiędzy powiatem tworzącym rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinny dom dziecka na terenie innego powiatu niż powiat miejsca zamieszkania rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka w art. 191.5 ustawy zapisano konieczność zawarcia takiego porozumienia w każdym innym przypadku. Szczególną uwagę należy zwrócić na przypadki dotyczące rodzin zastępczych niezawodowych tworzonych przez osoby obce dla dzieci. Kandydaci, którzy otrzymali pozytywną wstępną kwalifikację mają obowiązek ukończenia szkolenia zgodnie z art. 44 ustawy. Daje ono podstawę do kwalifikacji końcowej na rodzinę zastępczą niezawodową. Coraz częstsze są przypadki kiedy po ukończeniu takiego szkolenia i otrzymaniu kwalifikacji, rodzina, nie czekając na decyzję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce jej zamieszkania zaczyna samodzielnie poszukiwać dzieci na terenie całej Polski. Takie praktyki wzmacniane są przez uczestników forów internetowych dotyczących rodzicielstwa zastępczego, np.: Piecza zastępcza rozszyfrowana, Cała Polska szuka rodzin zastępczych.

Brak nowych rodzin zastępczych oznacza brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. W tej sytuacji zarówno sądy jak i powiaty umieszczają dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych chętnych na przyjęcie dzieci nie zastanawiając się i nie pytając Starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny, dlaczego w tych rodzinach nie są umieszczane dzieci? Stwarza to sytuację, że to rodziny zastępcze organizują pieczę zastępczą na terenie powiatu a nie jak zapisano w art. 32.2 ustawy – pieczę zastępczą organizuje powiat. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej staje przed faktem dokonanym. Chociaż poniósł trud i koszt kwalifikowania oraz szkolenia kandydatów pozostaje mu tylko obsługiwanie rodziny, w której już umieszczono dzieci z innego powiatu.

Są również przypadki, kiedy w rodzinie zastępczej niezawodowej, organizator na podstawie kwalifikacji decyduje o umieszczeniu tylko jednego lub dwojga dzieci będących siostrzeńcami lub bratanekami rodziny zastępczej. Właściwie jest to dawna rodzina zastępcza spokrewniona. Rodzina zastępcza dochodzi jednak do wniosku, wbrew zapisom zawartym w

zaświadczeniu kwalifikacyjnym, że może zaopiekować się kolejnymi dziećmi. Nie otrzymując zgody organizatora „bierze” dzieci z innych powiatów, bo teoretycznie ma wolne miejsce. Następnie składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania wnioski na podstawie art. 54.1 o ustanowienie rodziny zastępczą zawodową.

Często rodziny poszukują dzieci z uregulowaną sytuacją prawną aby, z różnych powodów, pominąć procedurę adopcyjną (wiek kandydatów, negatywna kwalifikacja ośrodka adopcyjnego, itp.). Rodziny uznają, że dzięki temu lepiej poznają dziecko i bardziej świadomie podejmą decyzję o jego przysposobieniu. Dobrze jeśli rzeczywiście tak się stanie. W wielu przypadkach po poznaniu dziecka i jego historii oraz jego deficytów przysposobienie jest odkładane w czasie lub w ogóle do niego nie dochodzi. Rodziny tłumaczą takie postępowanie tym, że piecza zastępcza daje lepsze możliwości finansowe pozwalające na opłacenie specjalistycznego wsparcia czy terapii. Jednocześnie ze względu na fakt, że to rodzina zastępcza jest opiekunem prawnym dziecka blokowane są procedury adopcyjne poprzez nie wyrażanie zgody na badanie psychologiczne, zawieszanie postępowania, itp. Ustają też kontakty z rodziną pochodzenia.

Proponujemy zmianę zapisów art. 191.5

„Powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1–4, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej **lub innej osoby wspierającej rodzinę, w przypadku gdy rodzina nie złoży wniosku o przyznanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.**

W przypadku rodzin zastępczych niezawodowych porozumienie może być zawarte tylko po wcześniejszym wyrażeniu pisemnej zgody przez Starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej niezawodowej na umieszczenie dzieci pochodzących z powiatu innego niż powiat, na terenie którego funkcjonuje rodzina zastępcza niezawodowa mogąca przyjąć dziecko.

2. Wstępne kwalifikowanie kandydatów

Zgodnie z art. 43 organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres 2 lat od dnia jej przeprowadzenia. W przypadku gdy wstępna kwalifikacja, o której mowa w ust. 1, jest negatywna, w dokumencie potwierdzającym przeprowadzenie tej wstępnej kwalifikacji organizator rodzinnej pieczy zastępczej szczegółowo uzasadnia przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji i wskazuje obszary wymagające poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Ustawodawca nie określił okresu ważności negatywnej wstępnej kwalifikacji.

Wstępna kwalifikacja, o której mowa w ust. 1, jest przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do

pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Od tej zasady są wyjątki wśród których znajduje się możliwość przeprowadzenia kwalifikacji przez organizatora innego niż organizator właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka jeżeli od dnia przeprowadzenia negatywnej wstępnej kwalifikacji nie upłynęło więcej niż 2 lata. Stwarza to sytuacje, kiedy kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka zaraz po otrzymaniu negatywnej wstępnej kwalifikacji zgłasza się do innego organizatora i otrzymuje kwalifikację pozytywną. Otrzymuje skierowanie na szkolenie, kwalifikację końcową i dzieci. Następnie wraca do organizatora, który wydał negatywną kwalifikację i jest obowiązany do wsparcia rodziny zgodnie z wymaganym porozumieniem pomiędzy powiatami.

Uważamy, że w ustawie powinien się znaleźć zapis, że „wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka może być dokonana przez organizatora innego niż organizator właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka po spełnieniu warunków przyjętych w planie naprawczym określonym w dokumencie potwierdzającym wydanie negatywnej wstępnej kwalifikacji.

Kolejna wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka może być przeprowadzona nie wcześniej niż po upływie roku od otrzymania negatywnej wstępnej kwalifikacji.

Organizator inny niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zasięga opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka dotyczącej wstępnej kwalifikacji kandydatów i realizacji planu naprawczego o ile taki przyjęto.

3. Wsparcie rodziny

Zgodnie z art. 77.1 rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W takich przypadkach opieką nad rodzinami sprawuje najczęściej zatrudniany przez organizatora pracownik socjalny lub pedagog. Osoby te wykonują równie odpowiedzialną pracę ale koszt ich zatrudnienia pozostaje całkowicie po stronie powiatu na terenie którego funkcjonuje rodzina zastępcza bez względu na fakt opiekowania się dziećmi pochodzącymi z terenu innego powiatu. Ograniczenie w art. 191.5 możliwości dochodzenia kosztów tylko w odniesieniu do koordynatora jest krzywdzące i powinno być rozszerzone o inne osoby.

4. Rodzina pomocowa

■ Po raz kolejny proponujemy zmianę zapisów art. 74

Rodziną pomocową może być:

- 1) rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- 2) małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej;
- 3) osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki;
- 4) osoba znana dzieciom i wskazana przez rodzinę zastępczą, po sprawdzeniu w Rejestrze Skazanych za Przestępstwa na Tle Seksualnym z ograniczonym dostępem oraz pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Utrzymywanie dotychczasowego katalogu osób mogących pełnić funkcję rodziny pomocowej powoduje brak takich rodzin, a co za tym idzie brak możliwości skorzystania przez rodziny zastępcze zawodowe lub prowadzących rodzinne domy dziecka z zapisów art. 69. Sprawy nie ułatwia rozwiązanie, że rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką. Ze względu na potrzeby w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka przebywa maksymalna lub w przypadku umieszczenia rodzeństwa wyższa liczba dzieci niż wynika to z ustawy. Przyjęcie kolejnych dzieci jako rodzina pomocowa wymaga posiadania odpowiedniego zaplecza lokalowego i sprzętowego. Osoby, które znają dzieci, już się nimi opiekowały i mają zaufanie rodziny zastępczej mogły by nawet sprawować opiekę w jej domu lub zabrać dzieci do siebie.

5. Szkolenia kandydatów

Zgodnie z art. 44 kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Program szkolenia zatwierdza, na okres 5 lat, na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie, minister właściwy do spraw rodziny.

Zasadnym byłoby zatwierdzanie również sposobu prowadzenia szkolenia. Choć pandemia się skończyła nadal szkolenia prowadzone są on-line. Z różnych względów forma ta jest korzystna zarówno dla kandydatów (oszczędność czasu) jak i prowadzących (większa możliwość rekrutacji). Naczelną zasadą nie powinna być jednak wygoda tylko dobre przygotowanie kandydatów do bardzo odpowiedzialnej funkcji jaką jest opieka nad dziećmi porzuconymi.

Funkcjonujące na rynku programy szkoleń mają różne zasady. Zaczynając od programu PRIDE gdzie obowiązują standardy w zakresie czasu trwania sesji, prowadzenia zajęć przez dwóch trenerów, odstępów czasowych pomiędzy sesjami, a kończąc na programach realizowanych przez góra dwa weekendy po 8-10 godzin zajęć. Czy rzeczywiście przy braku rodzin zastępczych i rosnących potrzebach w tym zakresie zależy nam na ludziach szybko i byle jak przygotowanych do funkcji rodziny zastępczej? Czy dzieci skrzywdzone można powierzać każdemu kto tylko zechce podjąć się tej roli, jeśli nie w tym to w innym powiecie?

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

SEKRETARZ STANU
Aleksandra Gajewska

BPD-V.055.2.2024.ES
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁATWIENIA PETYCJI

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w związku z petycją w sprawie zmiany przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), uprzejmie informuję.

1. Odnosząc się do propozycji zmiany przepisu art. 191 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej (art. 77 ust. 1a ww. ustawy). Co istotne, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka (art. 77 ust. 2 ww. ustawy).

Zgodnie z art. 191 ust. 5 ww. ustawy powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w art. 191 ust. 1-4 tej ustawy, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Na mocy obowiązujących przepisów brak zatem podstaw zobowiązania powiatów do zwrotu kosztów objęcia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka opieką pracownika innego niż koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. W ustawie bowiem wprost wskazano, iż zwrot dotyczy kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a nie innego pracownika.

Stanowisko Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika z docenienia wagi roli, jaką pełni koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, i zadań, jakie na mocy ustawy są mu powierzane, a także wyraźną potrzebą obejmowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a nie opieką innych pracowników. Nieobjęcie opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz wykonywanie jego zadań przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej powinno być opcją alternatywną, w sytuacji braku możliwości z obiektywnych powodów objęcia rodziny zastępczej czy rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora, a nie kierunkiem docelowym.

W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka powinni być informowani przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o możliwości złożenia wniosku o objęcie opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wraz z podkreśleniem, iż opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przynosi wiele pozytywnych rezultatów. Działania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej stanowią bowiem zgodnie z art. 77 ust. 3 ww. ustawy wielowymiarowe wsparcie obejmujące m.in. pomoc w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku, pomoc rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.

Mając na uwadze powyższe, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej aktualnie nie rozważa zmian w przepisie art. 191 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez wprowadzenie konieczności uwzględnienia w porozumieniu pomiędzy powiatami również kosztów innej osoby wykonującej zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w przypadku gdy rodzina zastępcza bądź prowadzący rodzinny dom dziecka niełoży wniosku o przyznanie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W odniesieniu do propozycji wprowadzenia w art. 191 ust. 5 ww. ustawy przepisu, zgodnie z którym w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych porozumienie mogłoby być zawarte tylko po wcześniejszym wyrażeniu pisemnej zgody przez starostę, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej niezawodowej, na umieszczenie dzieci pochodzących z powiatu innego niż powiat, na terenie którego funkcjonuje rodzina zastępcza niezawodowa mogąca przyjąć dziecko, należy wskazać że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej obecnie również nie rozważa wprowadzenia wyżej przedstawionej propozycji zmiany przepisu.

Zgodnie bowiem z art. 112⁷ § 2 ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.), dalej „k.r.i.o.” w przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka lub gdyby takie umieszczenie było sprzeczne z dobrem dziecka, sąd umieszcza dziecko w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu. Umieszczając dziecko w pieczy zastępczej, sąd bierze pod uwagę możliwość wywiązania się z obowiązku zapewnienia przez pieczę zastępczą pracy z rodziną, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz możliwość utrzymywania przez małoletniego kontaktów z rodzicami, o ile sąd ich nie zakazał (art. 112⁷ § 4 k.r.i.o.). Ponadto wedle art. 112⁷ § 5 k.r.i.o sąd, po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, informuje starostę powiatu zapewniającego temu dziecku pieczę zastępczą o przyczynach umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Wobec powyższego, to sąd pozostaje właściwy co do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, również na terenie innego powiatu, jeżeli jest to podyktowane dobrem dziecka. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego starosta powiatu zapewniającego danemu dziecku pieczę zastępczą jest jedynie informowany o przyczynach umieszczenia

dziecka w pieczy zastępczej. W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej taki stan prawny powinien zostać utrzymany, gdyż najważniejsze pozostaje znalezienie odpowiedniej pieczy zastępczej dla małoletnich, mając na uwadze dobro dzieci. Wprowadzenie do przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej konieczności uzyskania zgody starosty na umieszczenie w rodzinie zastępczej niezawodowej, funkcjonującej na terenie danego powiatu dziecka z innego powiatu doprowadziłoby do przedłużenia całej procedury zabezpieczenia opieki nad dzieckiem. W przypadku wprowadzenia proponowanych zmian mogłyby pojawić się sytuacje, w których starosta, z mniej lub bardziej uzasadnionych przyczyn takiej zgody nie zechciałby wyrazić, natomiast dziecko wymagające pilnego umieszczenia w pieczy zastępczej, a które nie mogłoby zostać należycie zabezpieczone na terenie powiatu swojego miejsca zamieszkania, oczekiwałoby na znalezienie miejsca w pieczy zastępczej w kolejnym powiecie, w którym zgoda na umieszczenie w rodzinie zastępczej niezawodowej być może zostałaby wyrażona. Resort rodziny wyraża zatem obawy, że zmiana przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w niniejszym zakresie mogłaby doprowadzić do zwiększenia liczby małoletnich pozostających w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia, przebywających np. w niebezpiecznym i nieodpowiednim środowisku rodziny biologicznej tylko dlatego, że procedura poszukiwania miejsca w pieczy zastępczej zostałaby znacząco wydłużona przez konieczność uzyskania zgody starosty.

2. Odnosząc się do propozycji zmiany przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka:

Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ww. ustawy, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres 2 lat od dnia jej przeprowadzenia.

Aktualne brzmienie przepisu art. 43 ww. ustawy zostało wprowadzone ustawą z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 2140). Celem wprowadzenia nowego brzmienia przepisu było zwiększenie konkurencyjności rodzin zastępczych oraz wprowadzenie elementu derejonizacji pieczy zastępczej. Obecnie to organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydatów na rodzinę zastępczą i osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka decyduje *de facto* o utworzeniu nowej rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Nowe rozwiązania mają zapewnić pełną i obiektywną ocenę kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Na podstawie art. 43 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku gdy wstępna kwalifikacja, o której mowa w art. 43 ust. 1 tej ustawy, jest negatywna, w dokumencie potwierdzającym przeprowadzenie tej wstępnej kwalifikacji organizator rodzinnej pieczy zastępczej szczegółowo uzasadnia przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji i wskazuje obszary wymagające poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i

w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

W art. 43 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazano przypadki, w których możliwe jest przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w toku dalszych prac legislacyjnych podda analizie przedstawioną w petycji propozycję wprowadzenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przepisu, dotyczącego konieczności sporządzenia planu naprawczego, określonego w dokumencie potwierdzającym wydanie negatywnej wstępnej kwalifikacji. Należy jednakże wskazać, że już na mocy obowiązujących przepisów przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji powinny zostać szczegółowo uzasadnione, a dodatkowo powinny zostać wskazane obszary wymagające poprawy, co również stanowi element zaznaczenia wyraźnych przyczyn wydania negatywnej wstępnej kwalifikacji.

W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wprowadzenie do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przepisu dotyczącego przeprowadzania kolejnej wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie wcześniej niż po upływie roku od otrzymania negatywnej wstępnej kwalifikacji mogłaby stanowić zbyt ogólną regułę, która nie znalazłaby stosownego uzasadnienia w wielu przypadkach.

Wydanie wstępnej kwalifikacji dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wymaga indywidualnego podejścia. Przyczyny wydania negatywnej wstępnej kwalifikacji mogą być różne, niektóre z nich wymagają dłuższej pracy nad poprawą, natomiast niektóre uzależnione są od czynników które można zmienić w krótszym czasie, przy podjęciu odpowiednich kroków. Wskazanie obszarów wymagających poprawy może skutkować zmianą sytuacji kandydatów w przeciągu kilku tygodni lub kilku miesięcy, dlatego też zdaniem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie w każdym przypadku uzasadnione będzie, aby czekać aż rok na możliwość przeprowadzenia kolejnej wstępnej kwalifikacji kandydatów. Jednocześnie jednak pragnę zaznaczyć, że kwestia ta zostanie poddana analizie przez resort rodziny.

Analizie zostanie również poddana kwestia zasięgania przez organizatora innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, dotyczącej wstępnej kwalifikacji kandydatów i ewentualnej realizacji planu naprawczego.

3. Odnosząc się do propozycji rozszerzenia katalogu rodzin pomocowych:

Zgodnie z art. 74 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną pomocową może być:

- 1) rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- 2) małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w toku dalszych prac legislacyjnych przeanalizuje kwestię dodania do katalogu podmiotów mogących zostać rodziną pomocową również osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (określonych w art. 64 ww. ustawy), a także osoby znanej dzieciom i wskazanej przez rodzinę zastępczą, po należyтым sprawdzeniu w określonych rejestrach (m.in. Rejestrze Skazanych za Przestępstwa na Tle Seksualnym z ograniczonym dostępem) oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Należy jednakże zaznaczyć, że druga zaproponowana kategoria nowych podmiotów, które miałyby ewentualnie możliwość stania się rodziną pomocową jest dość szeroka, a zatem wymaga szczegółowej weryfikacji, zbadania ewentualnych zagrożeń i niebezpieczeństw.

Niewątpliwie istotne pozostaje zapewnienie elastycznego i dogodnego wsparcia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, natomiast przede wszystkim najważniejsze pozostaje zapewnienie małoletnim pozostającym w pieczy zastępczej należytej opieki, sprawowanej przez osoby przygotowane do opieki nad dziećmi, sprawdzone, godne zaufania.

4. Odnosząc się do propozycji zmiany przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczących sposobu przeprowadzania szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka:

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Co istotne, program szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1, zatwierdza, na okres 5 lat, na wniosek podmiotu prowadzącego szkolenie, minister właściwy do spraw rodziny (44 ust. 2 w. ustawy). Wymaga również podkreślenia, że wedle art. 44 ust. 3 ww. ustawy we wniosku podmiotu prowadzącego szkolenie przedstawia się informacje dotyczące w szczególności programu szkolenia, liczby godzin szkolenia i kwalifikacji osób prowadzących szkolenie, sposobu prowadzenia szkolenia oraz materiału dydaktycznego wykorzystywanego podczas szkolenia.

Należy zaznaczyć, że minister właściwy do spraw rodziny w sposób skrupulatny weryfikuje wnioski o zatwierdzenie programów szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, również pod kątem sposobu ich przeprowadzania oraz liczby godzin szkoleń, które mają być przeprowadzane.

Mając jednakże na uwadze konieczność przeprowadzania szkoleń na jak najwyższym poziomie merytorycznym i praktycznym, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w toku dalszych prac legislacyjnych podda analizie przedstawione propozycje dotyczące weryfikacji sposobu prowadzenia szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, również pod kątem prowadzenia ww. szkoleń metodą on-line. Przeanalizowane w toku dalszych prac legislacyjnych zostaną również standardy prowadzenia ww. szkoleń.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/